

UNITÁRIUS ÉRTESÍTŐ

ALAPITOTTA: JÓZAN MIKLÓS

„Örök Székely” (Orbán Balázs emlékére)

Századok mesgyéjén — vészben és viharban —
All az örök Székely... All és hervadatlan
Tilalomfa-módra hordja koronáját:
Legendák ködéből szövi a ruháját.

Ott, ahol a nap kél, erdős hegyek tája
Több mint ezer éve — törzsökös hazája;
Tengerszem környékén, ott az ő sasfészke,
Virágos völgyekben csöndes menedéke.

Cimerében a hold vetekszik a nappal,
Hét szép büszke várát csillogó arannyal
Szórja bé vidáman s fölöttük az égbolt
Tiszta-kék, sugárzó, mint amilyen rég volt.

Sasmadarunk szépen kiterjeszti szárnyát:
Látom átvonulni dicső multak árnyát
Napbanézó szemén s hallom, amint szálldos
Hangos vijjogással magas sziklaszálhoz...

Most a Hargitára, majd a Székelyköre,
Keresztesmezőn át — fel a Cenktetőre:
Meg-megrázza magát, hull a tolla szerte,
Hahogy őseinket török-tatár verte.

Isten kezében a nyüzsgő osztováta,
Suhanó csöveit váltja, egyre váltja.
Majd, ha kedve támad, nagyokat ránt rajta,
Hogy megrendül belé az Olt s Maros partja.

Am az örök Székely — hősök ivadéka;
Nem hiába szülte csodálatos Réka, —
Bárki-fia előtt gyáván meghátráljon?
Inkább, hogy mindétig a vártán megálljon!

Meg is állott híven, utolsó csepp vérig,
Mint oroszán, harcolt... Kik a hazát védik,
Látták őt dalolva esatába rohanni...
Lobogó zászlónkat soha föl nem adni...

All a vártán most is: eke szarva mellett;
Havasi mezőkön nyájakat legeltet.
Gondal simogatja békés házatáját,
Szivszakadva védi drága Szentegyházát.

Elmereng a multon, gondol a jövőre,
Keserű jelenben boldog esztendőre:
Ha majd a fényes nap lemosolyg reája,
S megjön az ő régi, hű íródeákja...

Megjön Orbán Balázs — Poraiból menten
Ujra támad... Ő az!... Első a seregben:
Szívét hozza Néked, vitéz Csaba népe!
Századok mesgyéjén fölragyog a képe...

Jobbra-balra tekint... Itt is, ott is megáll...
Szejkefürdő táján, egy bús sírhalomnál
Tilalomfa-módra hordja koronádat:
Legendák ködéből szövi a ruhádat.

JÓZAN MIKLÓS

Orbán Balázs emlékünnepélyeink.

Orbán Balázs félszázados halálának emlékünnepélyét, gondos előkészítéssel, f. évi április hó 19-én tartotta a „Dávid Ferenc Egylet“ az unitárius Misszióház templomában.

„Tebenned bízunk“ egyházi ének után dr. Csiki Gábor, lelkész áhítatos imában emelte lelkünket az egy igaz Istenhez. Br. Dániel Gábor egyleti elnök lelkes szavakban vezet vissza a félszázad előtti magyar életbe s a hála szavai mellett hív az ünneplésre. Dr. Hosszú Zoltán „Tarkó“ mondáját olvasta fel. E poétikus monda székely fajunk költői lelkületének egyik szép virága. Arkosi Veress Gábor dr., a Hargitaváralja főbírája a „legnagyobb székelyt“ hozzá méltó nemes elgondolással, emelkedett értékeléssel idézte hatalmas, szónoki lendületű ünnepi beszédében. Idézte a kimagasló és útmutató nagy szellemet: kit törhetetlen fajszeretetével, lankadatlan munkájával nagyszerű áldozatkészségével, mindenek feletti igazságérzetével örökéletet biztosított minden székely szívében. Dr. Palló Imre nemes veretű, művészi előadásával vitt haza a székely dalok szárnyain. Költő-lelkű Józán Miklós püspöki vikáriusunk ez alkalommal írt „Örök székely“ c. ódáját művészi képességgel, ifjúi hévvel adta elő. Vitéz Nyiredy Szabolcs székely gúnyában, székely lélekkel adta elő Orbán Balázs műveiből a „Székely nő, székely vendéglátás“ csoportba kötött értékelését.

A gazdag tartalmú ünnepély Péterfy Gyula szavaival zárult. Hálás köszönetet mondott a nagyértékű szereplőknek. Kéri a közönséget, hogy Orbán Balázs szellemének ne csak megőrzői, hanem őrtüzei legyenek: éljük Őt, a legnagyobb székelyt tettekből, életrehívó valóságban.

Dicséretes gondolata a Dávid Ferenc Egylet vezetőségének, hogy ez emlékünnepélyről „Emlékfüzetet“ ad ki, amely az egész ünnepély hű képét, gazdag tartalmát állandósítja.

Kispest—Pestszentlőrinc székelysége április 20-án este az állami lakótelep „Nemzeti munkaházában“ hódolt Orbán Balázs emlékének. Pethő István lelkes szavakkal nyitja meg az ünnepélyt. Szokolayné, Tompa Márta nagy művészi készséggel adta elő Józán Miklós „Örök székely“ c. ódáját. Bekéné, Fekete Ida, v. Nyiredy Szabolcs, ifj. Pethő István Orbán Balázs műveiből idézték a „legnagyobb székelyt“, minden dicséretet megérdemlő készséggel. Az ünnepi beszédet Péterfy Gyula tartotta, hű képet nyújtva „örök büszkeségünkről!“ Vitéz Kontz Lajos művész hegedűjátékával, Berei Mária székely nóták nemes előadásával gyönyörködtettek. Méltó zenei kísérő ótordai Weress Akos volt. Farczádi Sándor „Hun hegyek között“ c. költeményét Bodor János cserkész szavalta el nagy sikerrel. Az emlékezés szép ünnepé-

lyét Pethő István zárta be mindnyájunk szívét meghatározó székely nemes tettekre hívó tüzes beszédével.

*

Debrecenben április 27-én a „Dávid Ferenc Egylet“ a debreceni „Székely Társaság“ és „Hargitaváralja“ együttes rendezésében, a Déri Múzeum előadótermében emlékezett Orbán Balázsról. Lélekemelő szép ünnepély volt, nagy közönség jelenlétével. Arkosi Veress Gábor dr., főbíró nyitotta meg nemes szónoki lendülettel emlékezve Orbán Balázsról. Az ünnepi beszédet dr. rugonfalvi Kis István, a debreceni egyetem professzora, székely büszkeségünk tartotta. Emlékeit idézi, ki mint 9 éves gyermek látta Székelyudvarhelyen Orbán Balázs temetését: a nagy, egész utcát elfogó néptömeget, a lehorgasztott bús fejeket, a fájdalmas némaságot. E mély nyomok emlékére indulva a tudós történész és törhetetlen székely szíve vezetésével állít előszóval monumentális emléket Orbán Balásznak, ki mint a székelység fénylő csillaga ma is világít, hat és melegít. Nagyon lekötelné, ha kiváló „értéklő“ beszédét Orbán Balázs „emlék-gyűjteményeink“ közé tehetnők. A Kollégium Kantusa székely dalokat énekelt művészi előkészítéssel és előadással. Kocsis Judit bájos megjelenésével Kodály és Káldy dalokat énekelt Derzsy Zöldike kíséretével. Csiki Pál, a debreceni Szeffe tagja, színművésznék is beillő készséggel adta elő s domborította ki a „Tarkó“ monda szépségét. Péterfy Gyula Orbán Balázs végrendeletét ismertette. A legnagyobb székely ezzel tett pontot életére: „mindent, mindent a fajáért, soha semmit önmagáért“. Ez volt a jelszava. A székelykeresztúri unitárius gimnázium „öszöndíja“ felekezeti középiskolánál páratlanul álló intézmény. Az emelkedett, gazdag tartalmú „emlék-ünnepély“ dr. Csiki Gábor missziói lelkész nemes lendületű, tetterhívó szavaival zárult.

Péterfy Gyula Orbán Balázs br. ösztöndíját ismertető cikkét lapunk legközelebbi számában közöljük.

Orbán Balázs „öszöndíj“ támogatására a Dávid Ferenc Egylet keretében begyűlt: április 19-én Misszióház templomi perselyadomány 68.42 pengő, pestszentlőrinci emlékünnepélyen: tordátfalvi Gombos Tíbor (jutalmazott) 4.— P, özv. Reiner Lajosné 2.80 P és Válik József 1.— P, együttesen: 76.22 P. Hálás köszönet a megértő szíveknek. Hívunk mindenkit, Orbán Balázs tisztelőit: jöjjenek, emlékezzünk tettekből!

ERDÉLY

Az árkosi unitárius kulturház.

Atvéve a kolozsvári Keleti Újságból.

Egy nép élettereje abban is megnyilvánul, hogy meg tudja őrizni lelki épségét. Erről az

örök életerőről tett most tanúbizonyságot a háromszékmegyei Arkos község derék székely népe.

Arkos nagyközség Sepsiszentgyörgytől négy kilométerre fekszik a baróti hegyek aljában, az Olt partján. 1790 lakója jórészen unitárius. Valaha nagy szerepet játszott az unitáriusok életében, hiszen még püspökválasztó zsinatot is tartottak itt. 500 lelket számlál Arkoson a református egyház, római katolikusok is vannak szinte kétszázán. Felekezet közötti háborúság azonban soha nem zavarja meg a falu életét. Messze földön híres dalárdájukban, amelyet az unitárius kántor vezet, együtt énekel unitárius, református és katolikus.

Az árkosiak csöndben, munkában élnek. És most mégis hallatnak magukról, dícséretes és példamutató dologban. A falu népe anyagiakban szegény, de lelkiekben és áldozatkészségben annál gazdagabb. Az unitáriusok több tanerős, minden kívánalmaknak megfelelő felekezeti iskolát tartanak fenn, amelyet 1923-ban építettek. Építési és berendezési költség 280.000 lejt emésztett fel. Az azelőtti évben új kántori lakot építettek, amelynek anyagát az eklézsia tagjai adták, de még így is 80.000 lejbe került. 1925-ben a világháború alkalmával ágyúvá öntött harang helyett újat szereztek 148.000 lejért. 1926-ban a templomot villám sújtotta. Kijavították 120.000 lej költséggel. 1932-ben a régi orgonát építették át 42.000 lej költséggel. De az építési lázba és önkéntes adakozásba mégsem fáradtak bele. Erről tanúskodik az a gyönyörű kultúrház, amely a templom után ma a falu díszé és büszkesége. Építését 1937-ben kezdték meg s ma már teljesen készen áll, berendezetten, csupán a felszentelésre vár, hogy aztán azt a célt szolgálhassa, amelyre hivatva van. Építési költsége túlhaladta a félmillió lejt, de már erre senki se gondol. Anyagiakban adott, kitől mennyi tellett, de munkával még a legszegényebb is hozzájárult.

Bámuljuk a gyönyörű épületet, a székely élni-akarás csodálatos kőbe s betonba épített szimbólumát. Aztán önkéntelenül a kis falusi házakra téved tekintetünk. Igen, az árkosi ember nem sokat ad saját maga céljaira, de annál féltőbben gondol a jövőre. Tiszta, apró kis házacskák sorakoznak egymás mellé és mint király a trónor — a falu felett a szép kultúrház.

Hogyan született meg a faluban a kultúrház építésének eszméje? — kérdezzük Végh Benjámint tiszteletest és Régeni Áron kántortanítót — és hogyan sikerült a tervet megvalósítani?

— Bizony nem volt ez kicsi dolog — mondják csaknem egyszerre. — Mindenki azon volt, hogy kell, de mikor arról volt szó, hogy ha kell, hát meg is építjük, akkor azt kérdezték az emberek: Igen, de miből?... Aztán csak úgy, inkább „próbából“ gyűlést hívtunk össze. A közgyűlésen ott is volt mindenki. Mi egyik, a nőszövetség a másik teremben gyűlésezett. Kultúrházat fogunk építeni, mondtam a gyűlésen. Jó, jó, mondták a

hívek, de nem most. Majd később, amikor inkább megbírjuk. Semmiképpen sem akartak beleegyezni az építkezés megkezdésébe. Időközben a nőszövetség befejezte megbeszélését a szomszédos teremben. Testületileg vonultak át a férfiak tanácstermébe. Ők abban egyeztek meg, hogy kell kultúrház s azt fel is építik, mégpedig minél hamarabb. A nőszövetség derék elnöknője csendesesen, meghatódott hangon jelentette be: — A kultúrházat pedig föltétlenül meg kell építeni. Szükségünk van rá. Nemesak nekünk, hanem gyermekeinknek is. Erre gondoljunk. Igaz, hogy jelenleg nincs rá pénzünk, de inkább csak egyszer eszünk naponta, de mégis felépítjük. Aki ellenkező véleményen van, hagyja el a termet, emelte fel hangját, — de az aztán tudja meg, hogy elhagyhatja az ő népét és istenét is... A teremből csupán egyetlen ember somfordált ki, — folytatja Végh Benjámint tiszteletes. Amikor pedig még egyszer feltettem a kérdést: Emberek, akartok-e építeni? — mint az orkán egyszerre zúgta száz és száz torok:

— Akarunk!

A telket egyébként a nőszövetség egyik lelkes tagja adományozta. Másfélhold terület.

— Ugy, ahogy már ott a gyűlésen nyelbeütöttük az építkezés tervét. A nőszövetség önkéntes adót rótt ki magára, ami abból állott, hogy minden asszony, minden héten, egy bizonyos számú tojást fog a kultúrház építésének céljaira adományozni. Pillanatok alatt megszervezkedtek „szomszédási“ alapon. Kinevezték maguk közül a körzetvezetőket, akik a megajánlott tojásokat, vagy az árukat összegyűjtötték. A sokezer tojást ingyenes fuvarral Sepsiszentgyörgyre szállították s a befolyt összeget minden hét végén leszámolták a közös pénztárnoknál. Így épült fel két év alatt a kultúrház fala, tojásból s talán még a fedele is, de állíthatom, hogy törhetetlenebb a gránitnál, mert a szeretet és az áldozatkészség hívta életre.

Amikor elhagytuk a kultúrházat, az utcán egyszerű emberek jöttek felénk. Tiszta, bizakodó tekintettel néztek az égre s aztán az új épületre, amely az ő szemükhöz.

Székely Gyula

VIDÉK

A dunapataji leányegyházközség két napja.

Az esperesi vizsgálószerk ápr. 20—21-én látogatta meg dunapataji leányegyházközségünket és tartotta meg vizsgálatát ezúttal először. Dunapataji atyánkfiai nagy szeretettel fogadták a vendégeket és szombaton este szép műsoros estet rendeztek, melyben az imát *Kereki Gábor* beszolgáló

Felekezeti közti találkozó Orosházán.

s. lelkész mondotta. *Bogárdi István* gondnok meleg szeretettel üdvözölte, úgy a vizsgálószerkesztő tagjait, mint a megjelent szépszámú gyülekezetet. Az egész templom megtelt és sorainkban jólesett látni azokat a testvéreket is, kik a szeretet és béke híveiként, felekezeti különbség nélkül, áhitattal énekeltek velünk együtt. Az estét értékes előadásával gazdagította *dr. vitéz Kozma György* közjegyző, m. kir. kormányfőtanácsos budapesti atyánkfia. *Mennyit valósítottunk meg Jézus evangéliumából?* Ez volt az a kérdés, mit megvilágított s az előadás lelkesítő szavaival mélyen érintette minden jelenlévő keresztény ember lelkét. *Baráth Irén* Reményik Sándornak, a nagy erdélyi költőnek „Halotti beszéd hulló leveleknek” című költeményét adta elő, átérezve és érzéseit tovább adva a hallgatóságnak. „*Amíg együtt vagyunk, bizony bíbor és bronz és arany és örökkévaló szent szépség vagyunk.*” Kedvesek voltak a mi kis szavalóink: *Gombos Jóska, Faragó Kató, Kiss Jóska, László Teresi és Vincze Margitka.* Ők és a többi gyermekek a mi szép reménységeink, terveink örökösei és továbbvivői. Ezért nagy öröm látni testben és lélekben való növekedésüket.

Lélekemelő volt az egész gyülekezet, amint feltört belőlük az áhitat énekükön keresztül. *Ez a gyülekezet tud énekelni, tehát életképes.* Vasárnapról-vasárnapra 50—60 lélek éneklé imáját a 78 lelkes gyülekezet tagjai közül.

Vasárnap április 21-én közgyűlést tartottunk. *Barabás István* budapesti lelkész, ki szíve minden melegével élesztette és hívta életre ezt az egyházközséget és épített a hívekkel együtt egy szép templomot, mint az egyházközség beszolgáló lelkésze üdvözölte az esperesi vizsgálószerkesztőt, melyre *Bartók Géza* polgárdi lelkész, esperes h. válaszolt s kérte Istenünk gazdag áldását. *Kell fejlődnie egy olyan gyülekezetnek, melynek tagjai szeretik egymást és ilyen lelkesen énekelnek.* A délelőtti istentiszteleten ugyancsak *Bartók Géza* esperes h. mondott lélekemelő imát és építőhatású beszédet. Délután *Ferencz József* központi missziói lelkész buzdította a híveket összetartásra, unitáriusokhoz méltó szeretetre. *A család lévén magja minden egyesülésnek, ne feledjük, hogy mi méreteiben bár nagyobb csoport vagyunk, mégis egy családot alkotunk a testvéri szeretet jegyében.*

Délben közös ebéd volt s ezen 68-an, csaknem az egész gyülekezet megjelent. Asszonyaink kedves áldozatkészsége nyilvánult meg s az teszi lehetővé, hogy temetőnkünket bekerítsük.

Az erdélyi parciálisok hangulata áradt szét az unitarizmus eme végvári helyén s hisszük, hogy ez a lélek biztosító a dunapataji unitárius egyházközség jövőjének.

Kereki Gábor.

Ritka ünnepség helye volt máj. 5-én Orosházán a Római Katolikus Otthon hajléka. Akkor iktatták be Orosháza új katolikus esperes-plébánosát, akinek köszöntésén, a katolikus egyesületek mellett jelen voltak az orosházi evangélikusok, reformátusok és unitáriusok papjai és külön köszöntötték a beiktatott esperes-plébánost, az ünneplő gyülekezet színe előtt. Idők jele, hogy ez ma így is történik, hála Istennek. Az unitárius leányegyház képviselőiben megjelentek: *dr. Péter Aladár*, a járásbíró elnöke, kálnoki *Kis Dániel* tanító és *Bíró Lajos* lelkész, aki a következő beszédben köszöntötte a plébánost:

Sohasem jártunk ebben a hajlékban s most mégis itt vagyunk. A lepkét a virághoz csalja a virágnak méze, — így jöttünk mi is ide. A szívünk megérezte, hogy egy szép virág nyílt ki ebben a hajlékban, egy virág, melynek Szeretet a neve. Annak mézére, — az öröme jöttünk...

A lepkék megszokták rabolni a virágot, elviszik a mézét... Mi nem lopni jöttünk az önk örömeiből, — Főtisztelendő úr! Mi kérni jöttünk, hogy ossza meg velünk is örömeit, hiszen az ön szíve tudja azt főtisztelendő úr, hogy az öröm, amelyből sokan kérnek részt, nem kisebbedik ezáltal, hanem nagyobb lesz... Ezért jöttünk ide, hogy mint a visszhang hangja, az ön és egyháza öröme a mi szívünkben megsokszorozódjék és úgy hulljon vissza erre a hajlékra.

A régi világnak, — Istennek hála, — vége van. A mai élet nem felekezetek szerint különíti el az embereket. Ma csak kétféle ember él a földön: hívő és hitetlen. Isten barátai és Isten ellenségei. Isten vallói és Isten tagadói. Az Istenben hívők egy táborba tartoznak és így örülhetnek egymás örömeinek. Ezért vagyunk ma mi is itt. Mert egy Atyánk van: az Isten, egy Megváltónk: az Ur Jézus Krisztus és egy gondozója van üdvösségünknek: a Szent Lélek.

Ön kétszeresen boldog lehet ma főtisztelendő úr! Boldog lehet, nemcsak azért, mert egy léleknyáj pásztorául fogadta ma, hanem boldog lehet azért is, mert ön egy anyának a fia. És az édesanyák napja van ma, mikor gyermekeik ajándékokat visznek édesanyjuknak. Olyan ajándékot, mint ön főtisztelendő úr, — nem sok anyának adott ma a fia. El tudom képzelni, hogy milyen boldog a lelke, mikor látja, hogy mint a virágok a kertben, úgy fordulnak a fia felé a szívek, mosolyogva. Nagy boldogságában nem is tud mást mondani a szíve, csak azt hajtogatja, a szívek halk hangján, boldogan: az én fiam, az én fiam...

Kívánom, az orosházi unitáriusok leányegyháza nevében, hogy édesanyjának ez a mai boldogsága, legyen egykor főtisztelendő uram életé-

nek is a jutalma, akkor, mikor közöttünk végzendő munkája jutalmaképpen Istennek lelke is boldogan mosolyog önre és ezt mondja: az én fiam ő, az én jó fiam! Isten áldja meg köztünk életét, ámen.

Erdély élete 1918 őszén.

Lapunk múlt számában *gr. Mailáth* r. kat. püspök elhunytá alkalmával „*Három püspök emlékezete*” címen *Ferencz József* szerkesztőnk megemlékezett arról az együttműködésről, amely 1918 őszén jött létre az akkori erdélyi egyházvezetők között. A „*Református Élet*” egyik legutóbbi számában *dr. Ravasz László* püspök ír megemlékezést *Mailáth* püspökről, s annak befejező soraiban az alábbiakat írja:

„Mikor az összeomlás után a románok átvették az impériumot Erdélyben, *Mailáth* Gusztáv megjelent a református püspöknél, *Nagy Károlynál* s vele együtt átmentek az öreg unitárius püspökhöz, *Ferencz József*hez. Ott mondta *Mailáth* püspök ezeket a nevezetes szavakat: „Ha eddig néha szemben állottunk, megengedhettük magunknak ezt a csúnya fényűzést. Ezentúl azonban együtt kell menetelnünk. Ennek külső jeléül köszöntsük egymást testvéri öleléssel, szólítsuk egymást testvérekhez illő módon. Minden közös ügyben egyetemes álláspontot foglaljunk el s legyünk rajta, hogy az erdélyi magyarság soha meg ne oszoljon.”

A „*Magyar Értésítő*” a református és evangélikus egyházak félhivatalos könyomatosa, — szerkesztője: *Farkas Sándor* — ápr. 27-i számában „*Protestáns és római katolikus püspökök együtt 1918-ban. Amikor leomlottak a felekezeti harcok válaszfalai*” c. közli azt az értékes dokumentumot, melyet a négy erdélyi magyar egyház püspöke 1918 novemberében hitet tett a felekezeti együttműködés szelleméért. A kortörténeti jelentőségű írást, mely ma is sokaknak okulására szolgálhatna, az alábbiakban közöljük:

„Drága hazánk ezeréves történelmének emez igen nehéz napjaiban szeretettel és bizalommal fordulunk hozzátok, a mi híveinkhez és testvéreinkhez s veletek együtt a hazarész minden hű fiához, bármely valláshoz, vagy nemzethez tartozzék, remélvén, hogy szavunkat olyan figyelemmel hallgatjátok, amely őszinte és irántatok buzgó indulatból fakadnak azok.

Mindenekelőtt hitet teszünk arról, hogy bármily nehéz napokat éljünk is és bármily sűrű köd borítsa is a jövőndőt: mi bízunk Istenben, aki erős karjával eddig még minden megpróbáltatáson átsegített s akinek nem fogyatkozott meg sem az ereje, sem az irántunk való irgalma. Tekintetünket ne a magunk, hanem a közösség érdekeire szegezzük és ne feledkezzünk meg *Szent Pál* apostol szaváról: „A szeretet hosszútűrő; nem irigykedik, nem kérkedik, nem cselekszik éktelenül és nem keresi a maga hasznát.”

Kérünk továbbá titeket arra, hogy ezt a sze-

retetet ne korlátozzátok vallás, felekezet, nyelv vagy nemzetiség határai közé. Új világunkat építsük rá a legerősebb fundamentumra: a kölcsönös megértés és egymás megbecsülésének talapzatára. Intünk azért titeket, atyánkfiait, hogy szűnjék meg a régi bizalmatlankodás, kicsinyeskedés, érzékenykedés és idegenkedés; közeledjete egymáshoz testvéri szívvel, mint akik a közös szenvedések rettentő lángjaiból megtisztult lélekkel, egymás iránt kiengesztelődve kerültek ki. Felejtjük el, ami valaha elválasztott. Fogjon egybe minket az istenfiúság és a tiszta emberi eszmény hódító ereje és találjuk meg egymást az örök igazságok fénykörében.

Történelmünkhöz és nemzeti mivoltunkhoz, Magyarország ezeréves birtokállományához halálig hívek maradunk. Ezer év szenvedéseivel és dicsőségével, harcaival és alkotásaival mutattuk meg a világnak erőnkét és nagyrahitottságunkat. Isten és emberek előtt megállva, szívünk atyai szeretetében és lelkünk hő imádságában mindnyájatokat különbség nélkül hordozva, remélünk és várunk, Kolozsvár, 1918. november 15-én. *Gr. Mailáth* Gusztáv s. k. róm. kat. püspök, *Nagy Károly* s. k. ref. püspök, *dr. Teutsch Frigyes* ev. püspök megbízásából, *Kirchknopf* Gusztáv s. k., városi lelkész, *Ferencz József* s. k., unit. püspök.”

SZERETETMUNKA

Magyarkúti gyermeknyaraltatásunk.

Isten segítségével nyári gyermeknyaraltatásunk időbeosztását az alábbiakban közöljük. Az első tábor június hó 17-én indul, kis fiúkkal és leányokkal (12 éven aluliak) és július 6-án tér vissza. A második táborban nagyobb fiúk július 8. és július 27., a nagyobb leányok pedig július 29. és augusztus 17. között táboroznak.

Vidéki és középiskolás gyermekeket a két utóbbi táborba várunk.

Minden pályázó a lelkészeknél kapható kérést kitöltve legkésőbb május hó 25-ig adja be a lelkészi hivatalokban, a vidéki lelkészeket pedig arra kérjük, hogy május hó 30-ig a jelentkezettek íveit küldjék fel Budapestre, mert június 3-án d. u. tartandó értekezletünkön töltjük be a rendelkezésre álló helyeket.

Az idej esztendő nehéz terheket ró reánk, a drágaság, megdrágult élet és beszerzési nehézségek ellenére gyermekeink nyaraltatására a legnagyobb gondot fordítjuk. Kérünk azonban mindenkit, hogy pénzbeli vagy természetbeni adományával támogassa nyaralási akcióinkat. Vidéki híveink természetbeni adományát a vidéki lelkészek szívesen összegyűjtik és továbbítják.

A budapesti természetbeni — lekvár — adományok beadására talán a legalkalmasabb időpont június 2, amikor a gyermekek évfárá istentiszteletre jönnek össze.

HÍREK

DR. ÜRMÖSSY GYULA tb. presbiterünk érdemeit lapunk múlt számában a kortárs meghatott szavaival méltatta Ujvári László. Öntudatos unitárius büszkeséggel jegyezzük fel, hogy Ürmössy Gyula bátyánk most felbontott végrendeletében is megemlékezett az unitáriusokról is és kettőezer pengős hagyományát az egyházközség presbitériuma által meghatározandó célra hagyományozta. Nemes lelkének szép bizonyossága ez a tett, mely mindenél szebben, bizonyágtevően beszél igazi unitáriusságáról.

PRESBITERI KONFERENCIÁT rendezünk Magyarúton május 23-án. A konferencia gerincét „az unitárius presbiter hivatása és kötelességei” gondolat kör megbeszélése alkotja. Az istentiszteleten: Szent-Iványi Sándor, előadásában pedig dr. Csiki Gábor lelkész szolgál. — Jelentkezni a kiküldött válaszlevelezőlap felhasználásával, vagy telefonon lehet május 20-ig. Későbbi jelentkezőknek esetleg nem tudunk autóbussz férőhelyet biztosítani.

RADIÓ közvetíti istentiszteletünket a Koháry-utcai templomból jún. 30-án, d. e. 9 órakor. Szolgál: dr. Csiki Gábor missziói lelkész.

NYARON június 15. és szept. 15. között közgyűlési határozat alapján a Koháry-utcai templomban csak d. e. 9 órakor tartunk istentiszteletet.

LAPUNK OLVASÓITÓL szeretettel kérjük az előfizetési díjakat. Az Unitárius Értesítő, ha egyelőre csökkentett tartalommal, de a nyár folyamán is megjelenik.

Konfirmáció. Aldožocsütörtökön 20 ifjú könnyekig megható szép ünnep keretében konfirmált az Unitárius Misszióház templomában. Az ifjakat a nevezetes alkalomra dr. Csiki Gábor lelkész készítette elő, ő adta nekik az első úrvacsorát s látta el őket egy életre szóló lelki útravalóval. Az ifjú híveket Józán Miklós püspöki vikárius szeretettel fogadta be a budapesti gyülekezetbe. Kaáli Nagy Béla atyánkfia adományából konfirmációi emlékül mindenik ifjú egy szép kis Bibliát kapott. Az úrvacsorai kenyeret és bort Sebastyén István és neje adományozták.

A pünkösdi ünnepek alkalmából a Koháry-utcai templomban a kenyeret Józán Miklós, a bort Pap Mihály vendéglős hívünk adományozta az Ur asztalára. Nemes buzgóságuk szolgáljon példaadásul mások számára.

Iskolai évváró istentiszteletünket június 2-án d. e. 9 órakor tartjuk Koháry-utcai templomunkban. Szolgál: Szent-Iványi Sándor. Az istentiszteletet követően évváró ünnepély, s ennek keretében kiadjuk a jutalomkönyveket.

Az évváró vallásvizsgákat az egyes csoportokban május 27.—június 1. napjain tartjuk a kiküldött vizsgabiztosok jelenlétében. A tanulók a vallásvizsgán és évváró istentiszteleten megjelenni kötelesek.

A gyermekistentiszeleti évvárókat a kiküldött biztosok jelenlétében május 19-én, vasárnap d. e. tartjuk. Hálás köszönetünk mindazoknak a világi testvéreinknek, akik az év folyamán a kicsinyek gondját szívükön hordozva a gyermekistentiszeleti csoportokat vezették. Isten áldja és jutalmazza meg öntudatos unitárius munkásságukért.

Az érettségire készülő tanulók vallásvizsgáját ápr. 30-án tartottuk a Koháry-u. templomban. Fülöp Margit, Loránd János, Máté László, v. Nyiredy Szaboles, Rákóczy Éva, Rónai Mária tanulókat Józán Miklós püspöki vikárius bocsátotta útra szép gondolatokkal.

„Heltai Gáspár bibliakör” egy évi munkássága után bezáróul május 2-án a Koháry-u. templomunkban műsoros estét tartott. Az unitárius himnusz éneke után Józán Miklós püspöki vikárius, a kör díszelnöke mondott imát. Dimény Mózes a kör elnöke megnyitó beszédében ismertette a kör történetét, célját és megemlékezett a kör alapítójáról, dr. Iván Lászlóról, dr. Asztalos Miklós Heltai Gáspár hatalmas alakját varázsolta elé, előadásában, mint korának szellemi téren sokoldalú és kiváló egyéniségét. — Hencz Ilus hegedűművész nő Rivaldi Bach—Pochon „Andate”-ját adta elő hegedűn Barzó Livius orgonakísérete mellett. Biblia magyarázatában a templomi imádkozásról beszélt Szent-Iványi Sándor lelkész. — Anyagfalvi Hegyi István, a Petőfi Társaság titkára egy székely nyelvjárásban írt balladáját s egy Erdélyről szóló ódáját adta elő. Dimény Mózes elnök zárszava után a Himnusz éneke fejezte be a jól sikerült estét, melyen az összegyűlt közönség a templomot teljesen megtöltötte. Utána szép számú résztvevővel társasvacsora volt az Alkotmány vendéglőben.

A Brassai Egyesület május hó végére tervezett „Balázs Ferenc emlékünnepélyét” közbejött akadályok miatt szeptemberre halasztotta.

Egyetemi istentiszteleteink sorozatában áprilisban Bartók Géza polgárdii lelkész, a májusi bezárón Ferencz József lelkész szolgáltak. A szeretetvendégséget májusban Józán Miklós terítette a megjelenteknek. Az eddigi istentiszteletek iránt megfelelő érdeklődést mutatott fiatalságunk, úgyhogy azok sorozatát a jövő iskolai évben is folytatni fogjuk.

Áhítatnapokat tartottunk középiskolás fiatalságunk részére április 25. és 26. napjain a Koháry-utcai templomban: a megbeszélések központjában az imádkozás kérdése állott. Az egyes csoportok előtt Barabás István, Kereki Gábor, Pethő István, Szent-Iványi Sándor lelkész prédikáltak.

VIDÉK

A gyermeknyaraltatás részére szánt adományokat helyben és vidéken a lelkészi hivatalokba kérjük leadni. Lekvárt, zsírt, lisztet, tojást, paprikát, száraz hüvelyeseket köszönettel és szeretettel fogadunk.

Dr. Karamán Ferenc törvényszéki jegyző és Hegedűs Mária Szegeden május 13-án házasságot kötöttek. Bíró Lajos lelkész kérte Isten áldását házasságukra. Szeretettel üdvözljük.

Az esperesi vizsgálószerk május 19-én Hódmezővásárhelyen, június 2-án Budapesten tartja meg a szokásos vizsgálatot.

Az Unitárius Misszióház diákotthonában az 1940—41. iskolai évre néhány üres hely van, melyre elsősorban elsőéves egyetemi és főiskolai unitárius hallgatókat vesz fel a diákotthon intéző bizottsága. A pályázati kérvények legkésőbb 1940. június hó 15-ig beadandók IX., Hógyes Endre-u. 3. sz. alatt. Az otthonba kizárólag beiratkozott egyetemi és főiskolai hallgatókat veszünk fel.

Miskolcon május 26-án d. e. 11 órakor az evangélikus templomban úrvacsoraosztással egybekötött istentiszteletet tart dr. Csiki Gábor lelkész. Ezt megelőzően unitárius növendékeink vallásvizsgáját tartjuk meg, akiket az év folyamán Nagy Gézáné, sz. Szén Erzsébet tanárnő hívünk tanított.

A Konferenciás Tábor nyári konferenciáját pünkösdi ünnepén tartotta Magyarúton, szépszámu érdeklődő sereg jelenlétében. — Szombaton délután zászlófelvonás után Ferencz József mondott megnyitót. Az ügyrend elfogadá-

sa után a tábor tagjai megválasztották az új vezetőséget: világi elnök lett: *dr. Szabó István* presbiter; egyházi elnök: *Szent-Iványi Sándor*, pénztáros: *Ujvári László*, jegyző: *Nadler Alice*, ellenőr: *Imreh Dénes*. A tábor tagjai *Ujvári Lászlót* tiszteleti taggá választották. Az istentiszteleteket, elsónapján úrvacsoraosztással egybekapcsolva: *Szent-Iványi Sándor* tartotta. Az előadásokban: *vitész Nyiredy Gézané*, *Gvidó Béla* presbiter és *Ujvári László* ébresztgették a gondolatokat. A konferenciás tábor munkájának ismertetésére jövő számunkban még visszatérünk.

A **hódmezővásárhelyi** egyházközségben ebben az évben 15 növendék konfirmált, akik január óta vasárnaponként készültek az ünnepélyes konfirmációra. Aldo-zócsütörtökön a szülők és hívek jelenlétében folyt le, a felvirágozott templomban az ünnepélyes hitvallás. *Maksa Erzsébet* mondotta az úrvacsora előtti és *Kelemen Miklós* az úrvacsora utáni imát. Minden konfirmáló egy új-testamentumot kapott emlékül *dr. Ormos Pál* főorvos, egyházi gondnok ajándékából. A templomi ünnepély után a konfirmáltak szüleikkel a lelkészi lakásba vonultak, ahol süteménnyel és málnaszörppel vendégelték meg őket. Az egyházközség részéről *dr. Ormos Pál* gondnok szívből jövő beszéddel köszöntötte az új hívőket.

ERDÉLY

Id. Lokodi Sándor Gergely ny. lelkész, egyházi tanácsos 87 éves korában Oklándon elhunyt. Halálát hét élő gyermeke gyászolja, köztük *dr. Sándor Ákos* ügyvéd egyházi tanácsos és *vitész Sándor Ferenc* főmérnök. Áldassék emlékezete annak a jó munkásnak, aki hosszú esztendőknél keresztül hűségesen sáfárkodott az Ur szőlőjében.

Özv. Szász Mihályné, sz. Boros Mária Apácán 82 éves korában elhunyt. Az elhunytat nyolc élő gyermeke, köztük *dr. Szász Mihály* presbiter, *dr. Szász István* szegedi tszéki bíró és *Berde Lajos* presbiterünk felesége, — valamint az unokák és nagy családja gyászolja. Áldassék emlékezete.

NYUGDÍJALAP

Lelkészi nyugdíjalapra f. évi április hó folyamán beérkezett kegyes adományokat az egyház nevében köszönettel nyugtázom: „Ukmosz“ 100 P, *dr. Mikó Ferenc* és *Fodor Árpád* (fia emlékére) 10

—10 P, *Nagy Istvánné* 6 P, szolnoki szórvány perselypénze 5.50 P, *Szép Gyula* és *Rónai Endréné* 5—5 P, *dr. Surányi Ede* 4 P, *Miklós József* (K. L. esperes h.) 3.10 P, *Fodor Béla* és *Benedikt Marcellné* 3—3 P, *dr. Fejes József*, *Lux Ernő* és *Keresztély Domokos* 2—2 P. Összesen: 161.60 pengő. Mely összeg az „Unitárius Lelkészi Nyugdíjintézet“ folyószámláján az Országos Központi Hitelszövetkezetenél (Budapest V., Nádor-u. 22.) csekkszámra: 8486 van elhelyezve gyümölcsözőleg. — Ugyanerre a csekkszámra „Nyug“ rövidítéssel is be lehet küldeni a szent célra szánt adományokat. Az eddig beküldött összegeket hálásan köszönjük. A továbbiakat bizalommal várjuk, mert a szükség maholnap emberileg belátható időben mutatkozni fog s az egyházi szolgálatakat nem hagyhatjuk bizonytalanságban jövőnk sorsuk felől. Hitrokon szíves üdvözléssel: *Józan Miklós* püspöki vikárius.

ANYAKÖNYVÜNK

1940. április hó folyamán kereszteltünk: *Gagyai Sándor* asztalossegéd és *Kászli Teréz* r. k. *Eva Margit* leányát április 4-én, — *Marossy László* szföv. tanár és neje *Kiss Anna* r. k. *Zoltán Attila* fiát ápr. 16-án, — *Pap Ferenc* kereskedősegéd és neje *Eisenhöfner Júlia* r. k. *Ferenc József* fiát ápr. 21-én. — **Eskettünk** két más-vallású házaspárt. — **Temettük:** április hó 12-én *Fodor Vilmos* repelőtizedest, aki április 9-én szolgálata teljesítése közben repülőgéppel lezuhant és hősi halált halt. *Cserkészcsapatunk* egykori hűséges fiát *Pethő István* lelkész temette.

HIVATALOS RÉSZ

147—1940. Sz.

MEGHIVÓ.

Unitárius Egyházi Igazgató Tanácsunk 1940. június 4-én (kedden) d. u. 6 órakor a templomban **évnegyedi rendes ülést**

tart, melyre a Tanács tagjait szeretettel meghívjuk.

Budapest, 1940. május 15.

Józan Miklós s. k. püspöki vikárius.

dr. Mikó Ferenc s. k. főgondnok-helyettes.

Tárgysorozat: 1. Ima-bibliolvasás. 2. Elnöki megnyitó. 3. Jegyzőkönyvhitelesítők. 4. Elnökileg elintézett és folyó ügyek. 5. Unitárius Misszióház 1939. évi zárszámadata és évi jelentése. 6. U. P. 160—1940. sz. átirata. 7. Jelentés az Alkotmánytervezet mai

állásáról. 8. Esperesi vizsgálószer jelentése. 9. Nyugdíjintézet bizottságának jelentése. 10. János Zsigmond fejedelem születése 400. évfordulójának megünneplése. 11. Állandó Vegyes Bizottság jelentése. 12. Időközben érkező ügyek. 13. Indítványok (írásban előre!).

NB! Állandó Vegyes Bizottság ülése a lelkészi irodában június 4. (kedd) d. u. 5 órakor. A gyűlések helyét és idejét a *Naptárunkban* jegyezzük elő.

NB! Nyugdíjbizottság ülése aznap d. u. 4 óra 30 perckor ugyanott.

213—1940. sz.

MEGHIVÓ.

A budapesti unitárius egyházközség 1940. június 2-án (vasárnap) d. e. 11 órakor a templomban

rendkívüli közgyűlést

tart, melyre összes adófizető híveinket szeretettel meghívjuk.

Budapest, 1940. május 15.

Józan Miklós s. k.

lelkész-elnök.

dr. Kozma Jenő s. k. gondnok.

Tárgysorozat: 1. Istentisztelet: prédikál *Bartók Géza* polgárdii lelkész, mint esperes helyettes. 2. Megnyitót mond: *vitész dr. Kozma György*, felügyelő-gondnok. 3. Az esperesi vizsgálószer kérdései és megállapításai. 4. Kölesönös üdvözlések. 5. Esetleges indítványok.

214—1940. sz.

MEGHIVÓ.

A budapesti unitárius egyházközség Kezeli Tanácsa 1940. június 11-én (kedden) d. u. 6 órakor a templomban

évnegyedi rendes ülést

tart, melyre a Tanács tagjait szeretettel meghívjuk.

Budapest, 1940. május 15.

Józan Miklós s. k.

lelkész-elnök.

dr. Kozma Jenő s. k. gondnok.

Tárgysorozat: 1. Ima-bibliolvasás. 2. Elnöki megnyitó. 3. Jegyzőkönyvhitelesítők. 4. Elnökileg elintézett és folyó ügyek. 5. Jelentés a konfirmációról. 6. Nehai *dr. Ürmösy Gyula* hagyatéka. 7. Vallástani bizottság jelentése. 8. Nevelésügyi bizottság jelentése. 9. Gazdasági bizottság jelentése. 10. Ötvenéves templomunk ünnepe. 11. Időközben érkező ügyek. 12. Indítványok (írásban előre!).

NB! Nevelési bizottság: június 7. (péntek) d. u. 6. — Gazdasági bizottság: június 10. (hétfő) d. u. 6 órakor.

Istentiszteleti sorrend 1940. június hóban.

H O L	Melyik napon	Mely órában	Szolgálatot végzi
A) Templomokban:			
V., Koháry-utca 4. . . .	2, 9	d. e. 9.	Szent-Iványi S.
" "	16, 23	" "	Józan Miklós
" "	R 30	" "	dr. Csiki Gábor
" "	2	d. e. 11	Bartók Géza
" "	9	" "	Barabás István
IX, Hógyes Endre-u. 3. (Misszióház) (Rákos-utca)	2, 9, 30	d. e. 10	Ferencz József
	16, 23	" "	dr. Csiki Gábor
B) Körzetekben:			
X., Máv.-telep. Prot. Imaház	2	d. u. 4.	Ferencz József
" " "	16	" "	dr. Csiki Gábor
C) Pestkörnyéken:			
Magyarkút.	23, 30	d. u. 4	Ferencz József
Pestszentlőrinc	2, 9, 16	d. e. 11	Pethő István
Unitárius templom . .	23, 30	" "	Pethő István
D) Vidéken:			
Debrecen unitárius templom . .	2	d. e. 10	dr. Csiki Gábor
Dunapataj unitárius templom . .	2, 9, 16 23, 30	d. e. 10, d. u. 3 " "	Kereki Gábor Kereki Gábor
Kecskemét evang. templom	9	d. e. 11	dr. Csiki Gábor

Koháry-utcai templomunkban június hó 15-től csak délelőtt 9 órakor tartunk istentiszteletet.

Hősök napjáról megemlékezünk összes templomainkban május 26-án, vasárnap délelőtt.

János Zsigmond cserkészcsapatunk május 19-én d. e. 11 órakor a Koháry-utcai templomban cserkészavató ünnepséget rendez. Prédikál Pethő István lelkész, a cserkészeket befogadja: Józan Miklós püspöki vikárius.

A Misszió Ház templomában május 26-án, a Hősök vasárnapján Józan Miklós püspöki vikárius prédikál.

UNITÁRIUS ÉRTESÍTŐ

Felelős szerkesztő és kiadó: Ferencz József
Társszerkesztő: Szent-Iványi Sándor

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, V., Koháry-utca 4. Telefon 117-529.

Megjelenik minden hó 15-én.

Előfizetési díj egy évre 4.— P.

A lap tulajdonosa a Budapesti Unitárius Egyházközség

A lap elfogadása előfizetésre kötelez.

Pestszentlőrincen Pethő István lelkész elfoglaltsága miatt május 19-én Szent-Iványi Sándor végzi a szolgálatot. Május 26-án d. e. tartják a templomban a gyermekek vallásünnepélyét. Az istentiszteletet követően pedig a Presbitérium ülészik.

Az Unitárius élet munkásai c. évkönyvet szétküldöttük az Unitárius Értesítő előfizetőinek. Tisztelettel kérjük lapunk olvasóit, hogy fogadják szeretettel ezt a hitelesítő munkát és küldjék meg érte a kért szerény 50 fillért, ami a költségek fedezésére szükséges. — Ujvári László, az Iratmisszió vezetője.

UNITÁRIUS KÖNYVTÁR ÉS IRATMISSZIÓ

V., KOHÁRY-U. 4. I. E. 8.

nyitva kedden d. e. 10—1, csütörtökön délután 4—6 és vasárnap délelőtt 10—1/2 órák között.

Ima és énekeskönyvek, tankönyvek.

Póké János

szobafestő és mázolómester munkát vállal

V., Koháry-u. 4. — T.: 110-671

ÜVEG és porcellán szaküzlet

Bp. IV., Párisi-u. 2. (Váci-u. sarok)

T.: 384-289. MÁTÉ ZOLTÁN

ÜRMÖSSY ÉS EÖRDÖGH

Férfi és női szövetek, selymek, siffon és vászonárúk. Esőkabátok. Szőnyegárúk.

IV., Petőfi Sándor-u. 3. az udvarban

Utánaküldés kizárva!

Uj cím: